

The book cover features a woman's face in profile, looking towards the left. Her face is partially obscured by several large, vibrant flowers in shades of red, orange, and cream. The background is a dark, textured blue-grey. The author's name 'MARGARET ATWOOD' is printed in white, bold, sans-serif capital letters at the top. The title 'PANI VEŠTBA' is printed in white, bold, sans-serif capital letters at the bottom right.

MARGARET
ATWOOD

PANI
VEŠTBA

PANI VEŠTBA

MARGARET ATWOOD

PANI VEŠTBA

Z angličtiny preložila
JANA JURÁŇOVÁ

slovar

Tento projekt z verejných zdrojov
podporil Fond na podporu umenia.

u. fond
na podporu
umenia

Copyright © 1976 by O. W. Toad Ltd.

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2023

Translation © Jana Juráňová 2023

Cover collages by Sarah Jarrett

ISBN 978-80-556-5786-8

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.



PRVÁ ČASŤ



Smrť som si starostlivo naplánovala, na rozdiel od svojho života, ktorý sa mi kľukatí odnikiaľ nikam aj napriek mojím chabým pokusom udržať si nad všetkým kontrolu. Môj život mal vždy tendenciu všelijako sa rozliezať, strácať ťah, krútiť sa a pôsobiť nadmieru prepriato ako rám barokového zrkadla, a to len preto, že vždy radšej idem cestou najmenšieho odporu. Práve preto som si dala záležať, aby moja smrť bola zjavná, nekomplikovaná a nezbudzovala priveľkú pozornosť. Možno bola až priveľmi obyčajná a triezva ako kvakerský kostol či jednoduché čierne šaty s obyčajnou šnúrou perál, túto kombináciu veľmi velebili módne magazíny, keď som mala pätnásť. Žiadne trúby ani megafóny, nijaké flitre a tentoraz ani nevysporiadané veci. Vtip mal spočívať v tom, že zmiznem bez stopy, zanechám po sebe len tieň mŕtvoly, ktorý si následne všetci zhmotnia do tvrdej reality. Spočiatku som bola presvedčená, že sa mi to naozaj podarilo.

Hneď v prvý deň, keď som pricestovala do Terremota, som si sadla na balkón. Mala som v pláne opaľovať sa, predstavovala som si, že sa mi podarí vyzeráť ako stredomorská nádhera opálená do zlatistohneda, a už som sa videla, ako si s úsmevom na tvári, ktorý odhalí moje biele zuby, svižne vykračujem okúpať sa do mora. Konečne som bezstarostná, minulosť som zahodila medzi haraburdy. Ale potom som si uvedomila, že nemám so sebou krém na opaľovanie (maximálna ochrana: bez nej sa spálím a vyskočia mi pehy), a tak som si prikryla plec a stehná niekoľkými pomerne malými uterákmi domáceho pána. Nenavliekla som sa do plaviek, veď podprsenka a nohavičky budú stačiť, pomyslela som si, keďže zvonku od cesty sa na balkón nedalo dovidieť.

Odjakživa som milovala balkóny. Vždy som mala pocit, že ak by som strávila dosť času na tom správnom balkóne a mala pritom oblečené dlhé biele šaty s vlečkou, najlepšie v prvej štvrtine mesiaca, určite by sa niečo stalo: rozoznala by sa hudba, pod balkónom by sa objavila istá silueta, krivolaká a tmavá, vyšplhala by sa ku mne, zatiaľ čo ja by som sa ustrašene, ale i s nádejou a vďakou nakláňala celá rozochvená nad zábradlím z tepaného železa. Lenže tento balkón nie je bohvieako romantický. Zábradlie má geometrické tvary z päťdesiatych rokov, podlaha je vyliata betónom a už sa začína drobiť. Nie je to balkón, pod ktorým by mohol stáť muž, čo by hral na lutne a potom by sa celý roztúžený vyšplhal nahor, aby mi priniesol ružu v zuboch alebo dýku v rukáve. Okrem toho, balkón je asi len meter a pol nad zemou. Akýkoľvek tajomný návštevník, ktorého by som tu mohla mať, by zrejme oveľa pravdepodobnejšie prišiel po zanedbanom chodníčku od ulice, pod nohami by mu chrupčala škvara, no a ruže alebo nože by mal tak akurát vo svojej hlave.

To by bol presne Arthurov štýl, pomyslela som si. Radšej by chrupčal, než by šplhal. Keby sa to len dalo vrátiť, keby mohlo byť všetko ako voľakedy, ešte predtým než sa zmenil... Predstavila som si, ako ma prichádza zachrániť, vyšterval by sa hore víškom v požičanom Fiate, v ktorom čosi nefunguje. O tej poruche by mi povedal až neskôr, keď by sme sa jeden druhému hodili do náručia. Zaparkoval by najtesnejšie, ako by sa len dalo pri múre domu. Než by vystúpil, skontroloval by si tvár v spätnom zrkadle a poopravil výraz, lebo neznášal, keď sa dostal do situácie, v ktorej zo seba robil blázna, a nikdy si nebol istý, či mu to v danej chvíli práve nehrozí. Rozprestrel by sa v celej svojej dĺžke, aby sa mu podarilo vyviecť sa z auta, potom by zamkol, aby mu neukradli skromnú batožinu, kľúče by si vložil do vnútorného vrečka saka, poobzeral by sa vľavo aj vpravo a zakrádavo, tým svojím zvláštnym spôsobom so sklonenou hlavou, akoby sa uhýbal pred kameňmi, ktoré by ho mohli zasiahnuť, alebo akoby sa krčil pod nízkymi verajami, by prešiel cez hrdzavú bránu a potom by opatrne vykročil po ceste. Na medzištátnych hraniciach ho zvyčajne vždy zastavili. Práve preto, že vyzeral tak nenápadne. Zato však primerane tomu, aby mohol byť špiónom.

Pri predstave vysokého chudého Arthura, ako celý neistý zostupuje ku mne vo svojich nepohodlných topánkach, pod oblečením má určite starú obnosenú bavlnenú bielizeň, s kamennou tvárou a s odhodlaním zachrániť ma, netušiac, či tam naozaj som alebo nie, som sa rozplakala. Zavrela som oči: kdesi predo mnou, na druhom brehu nedozerného pásu modrej, ktorý som rozpoznávala ako Atlantický oceán, boli všetci, ktorých som tam nechala. Samozrejme, boli na pláži, mala som napozieraných priveľa Felliniho filmov. Vietor im strapatí vlasy, usmievajú sa, mávajú mi a volajú na mňa, aj keď ich slová, pravdaže, nepočujem. Arthur je najbližšie, za ním Dikobraz Kráľovský, inak známy aj ako Chuck Brewer, má na sebe svoj dlhý honosný plášť. Obďalec stoja Sam, Marlene a ostatní. Leda Sprottová mi máva, vyzerá to, akoby sa trepotala ako posteľná bielizeň vo vetre, videla som aj kožou obšité lakte Frasera Buchanana, trčali spoza kríka hneď pri mori, kde na mňa číhal. A ešte ďalej vzadu matka v kostýme farby námorníckej modrej s bielym klobúkom na hlave, po jej boku bolo nie celkom zreteľne vidieť otca, no a ešte teta Lou. Ona jediná sa na mňa nedívala. Rezko si vykračovala po pláži pozdĺž mora, zhlboka dýchala, obdivovala vlny a tu a tam sa zastavila, aby si z topánok vytriasla piesok. Napokon sa vyzula a kráčala ďalej v líščom kožuchu a klobúku so zastoknutými perami, na nohách len pančuchy, išla k vzdialenému stánku s hotdogmi a oranžádou, ktorý ju vábil na horizonte ako nevkusná fatamorgána.

Ale pokiaľ ide o ostatných, mýlila som sa. Usmievajú sa jeden na druhého a mávajú si navzájom, nie mne. Je možné, že spiritualisti sa mýlia a mŕtvi sa o živých vôbec nezaujímajú? Aj keď niektorí z týchto sú stále nažive, veď to ja som mala byť mŕtva. Oni mali smútiť, lenže vyzerajú celkom veselo. Nie je to fér. Pokúšala som sa predstaviť si na pláži niečo zlovestné, napríklad obrovskú kamennú hlavu alebo skapínajúceho koňa, ale bez výsledku. V skutočnosti sa to na Felliniho film až tak nepodobalo, skôr na snímku Walta Disneyho, videla som ju ako osemročná, o veľrybe, ktorá sa pokúšala spievať v Metropolitnej opere. Veľryba sa priblížila k lodi a začala spievať árie, ale námorníci ju zasiahli harpúnou, takže všetky melódie opustili jej telo a odleteli k slnku v podobe rôznofarebnej duše, ktorá naďalej spievala. *Veľryba, ktorá*

chcela spievať v Met opere, myslím, že tak sa to volalo, plakala som pri tom filme ako divá.

Táto spomienka ma odrovnala. Nikdy som sa nenaučila plakať štýlovo, potichu, aby sa mi zo široko roztvorených žiariacich očí kotúľali po lícach slzy ako hrachy, presne ako na obálkach komiksov *Pravá láska*, a nezanechávali šmuhy a flaky. Kiež by som to dokázala. Mohla by som to praktikovať priamo pred ľuďmi a nie v kúpeľni, v tmavých kinosálach, učupená v kroví alebo potajomky v posteli. Keď dokážete plakať potichu, ľudia s vami súcitia. Ja som však vždy odfrkovala, moje oči pritom nadobudli farbu a tvar uvarených paradajok a tieklo mi z nosa. Zakaždým som zatínala päsť, skuvíňala, bola som trápna, až sa napokon zo mňa stala postavička vzbudzujúca smiech. Môj smútok je vždy skutočný, ale prejavuje sa ako paródia, prehnaná imitácia, niečo ako neónová ruža na logu benzínovej pumpy značky White Rose, ktorá už vlastne zanikla... Nikdy som sa nenaučila decentne plakať, tak ako som si nikdy nedokázala aplikovať umelé mihalnice. Možno mi chýba výchova, ktorú by mi bola mohla poskytnúť nejaká guverniantka, možno som si predsa len mala dokončiť školu. Mala som si cez chrbát prehodiť dosku maliarskeho stojanu, zvládnuť maľbu vodovými farbami a najmä sebakontrolu.

Minulosť sa nedá zmeniť, ako zvykla hovorievať teta Lou. Och, ale ja by som minulosť zmenila rada, to bola jedna z vecí, ktoré by som naozaj veľmi rada urobila. Premohla ma nostalgia. Obloha bola modrá, slnko svietilo, vľavo sa jagala kôpka úlomkov skla, vyzeralo to ako kaluž vody. Malá zelená jašterička s modrými ligotavými očami si na zábradlí zohrievala chladnú krv, z údolia sa ozývalo cenganie a upokojujúce bučanie, utišujúce zvuky cudzích hlasov. Bola som v bezpečí, mohla som začať odznovu, a namiesto toho som sedela na balkóne za zvyškami kuchynského okna, ktoré rozbil nejaký predchádzajúci návštevník, drepela som na stoličke z hliníkových rúrok a žltých plastových trubičiek vypletaných žltými plastovými prúžkami a vydávala som tlmené zvuky.

Stolička patrila domácemu, pánu Vitronimu, ktorý s obľubou nosil pri sebe fixky rôznych farieb – červenú, ružovú, purpurovú, oranžovú, v tomto smere sme mali rovnaký vkus. Používal ich, aby ľuďom

v mestečku ukázal, že vie písať. Ja som svojimi písala rôzne zoznamy a ľúbostné lístky, občas to bolo dva v jednom: *Zájsť po kávu*, XXX. Predstava nákupných výletov, ktoré sa viac nezopakujú, môj smútok len vyostřila... už viac žiadne grapefruity rozpolené pre dvoch s čerešňami v červenom likéri maraschino ako vytrčený pupček, Arthur ich zvyčajne odsunul na okraj taniera. Už žiadna ovsená kaša, ktorú som tak nenávidela a on zas dokázal tak dobre pripraviť, mne vždy zhrudkovatela a pripálila sa, lebo som nedala na jeho radu a nevarila som ju v hrnci s dvojitém dnom... Roky raňajok, nešikovných, odfláknutých, ktoré sa už nikdy nebudú dať vrátiť... Roky zavraždených raňajok, prečo som to urobila?

Uvedomila som si, že som prišla na to najhoršie miesto na svete. Mala som sa vybrať niekam, kde by bolo pre mňa všetko nové a čisté, niekam, kde som predtým nebola. Namiesto toho som sa vrátila do toho istého mesta, ba aj domu, kde sme pred rokom strávili spolu leto. A nič sa nezmenilo: zasa budem variť na rovnakom dvojplatičkovom sporáku s plynovou bombou, *bombola*, ktorá sa vyprázdni vždy v polovici prípravy jedla, budem jesť na rovnakom stole, stále sú na ňom biele kruhy na politúre, lebo som pred rokom nedávala pozor a položila naň horúce šálky, budem spať v tej istej posteli, kde sa na matraci od dlhého používania a z úzkostí všetkých doterajších nájomníkov vytvoril žliabok. Bude ma tu prenasledovať Arthurov duch, veď aj v tejto chvíli počujem z kúpeľne slabé zvuky kloktania a chrupčanie skla, keď si posunul dozadu stoličku na balkóne, kým čakal, že mu cez kuchynské okno podám šálku kávy. Keby som otvorila oči a otočila hlavu, určite by tam bol, noviny pätnásť centimetrov od tváre, vreckový slovník na kolene, ukazováčik ľavej ruky (asi) zastrčený v uchu, nevedomé gesto, ktoré vždy poprie.

Je to moja hlúposť a moja chyba. Mala som odísť do Tuniska alebo na Kanárske ostrovy, prípadne na pláž v Miami autobusom spoločnosti Greyhound, hotel v cene, lenže som nemala pevnú vôľu. Žiadalo sa mi ísť niekam, kde to poznám. Ak by som bola niekde bez záchytných bodov a možnosti orientovať sa, kdekoľvek, kde by na mňa nečíhala žiadna minulosť, priveľmi by sa to podobalo smrti.

V tejto chvíli už priam vzlykám do jedného z uterákov domáceho pána, ďalší som si prehodila cez hlavu, starý zvyk: plakávam pod

poduškou, aby si to nikto nevšimol. Ale aj cez uterák som začula zvláštne klikanie. Zrejme sa ozývalo už nejakú chvíľu. Započúvala som sa a ono to prestalo. Nadvihla som uterák. Na úrovni mojich členkov len asi meter odo mňa sa vznášala hlava so slameným klobúkom, patrila starému mužovi. Uprený pohľad belavých očí bol buď vystrašený, alebo nesúhlasný, vpadnuté ústa s prázdnyimi ďasnami mal na jednej strane pootvorené. Určite ma počul. Možno si myslel, že mám záchvat, keď som sedela na balkóne v spodnej bielizni s uterákom na hlave. Alebo že som ožratá.

Nahlúplo som sa usmiala, aby som ho upokojila, omotala som sa natesno do uteráka a pokúsila som sa vstať z hliníkovej stoličky, ibaže som si dosť neskoro uvedomila, že keď sa človek z nej nasilu snaží dostať, tak ona sa poskladá. Popadali zo mňa ešte ďalšie uteráky, kým sa mi podarilo vojsť cez balkónové dvere dovnútra.

Vtedy som si spomenula, kto je ten starec. Zvyčajne sa zastavil raz alebo dvakrát za týždeň vždy popoludní, staral sa o artičky na vyprahnutej terase pod domom. Hrdzavými nožnicami strihal väčšiu burinu a odrezával zrelé kožovité hlavičky artičok. Na rozdiel od iných v mestečku ma nikdy neoslovil ani neodpovedal na pozdrav. Vždy sa len ukradomky pozeral. Obliekla som si šaty (mimo dohľadu cez okno, za dverami) a vošla som do kúpeľne, aby som si poutierala tvár navlhčeným froté uterákom, vysmrkala som sa do toaletného papiera domáceho pána Vitroniho a potom som vošla do kuchyne uvariť si čaj.

Po prvý raz, odkedy som sem prišla, som pocítila strach. Vrátiť sa do tohto mesta bolo viac než depresívne, bolo to nebezpečné. Nemá zmysel namýšľať si, že človek je neviditeľný, keď nie je, pretože ak som ja spoznala toho starého muža, určite spoznal aj on mňa.

Sadla som si za stôl, aby som si vypila čaj. Upokojila som sa a lepšie sa mi premýšľalo, aj keď čaj nebol až taký chutný, bol to porciovaný čaj z charitatívnej organizácie Band-aid. Kúpila som ho v najväčšom obchode s potravinami spolu s keksami Peek Frean dovezenými z Anglicka. Obchod ich naskladnil veľké zásoby, lebo tu očakávajú nápor anglických turistov, ale zatiaľ nedorazili. *Výrobňa keksov ustanovená jej kráľovským veličenstvom*, píše sa na škatuli, čo podľa mňa podporuje morálku. Kráľovná predsa nefňuká, sebalútosť je trápna. *Vzchop sa*, oslovil ma prísny kráľovský hlas. Trochu som sa na stoličke vzpriamila a začala som premýšľať, čo by sa dalo robiť.

Samozrejme, podnikla som nejaké opatrenia. Používala som to svoje iné meno, a keď som sa išla pozrieť, či je byt pána Vitroniho voľný, nasadila som si slnečné okuliare a na hlavu som si uviazala šatku, ktorú som si kúpila na torontskom letisku, bola na nej potlač jazdeckej polície v ružovom predvedení, ako predvádza svoju krasojazdu na hudobný sprievod, za policajtmi na koňoch sa vynímali do purpurova sfarbené Skalisté hory, šatka je označená ako made in Japan. Telo som si zahalila do šiat v tvare vreca s potlačou tiež v ružovej farbe s bledomodrými kvetmi, kúpila som si ich v Ríme na ulici, boli vystavené na stojane. Radšej by som mala šaty s veľkými červenými ružami alebo oranžovými georgínami. V týchto som vyzerala ako pokračovanie tapety. Nuž ale, chcela som niečo nenápadné. Pán Vitroni si ma nepamätal, tým som si bola istá. Lenže ten starý pán ma prichytil bez prestrojenia a čo je ešte horšie, videl moje vlasy. Červené vlasy po pás sú v tejto časti krajiny veľmi nápadné.

Keksy boli tvrdé ako omietka a bolo z nich cítiť poličku v obchode. Dojedla som posledný, namáčala som si ho do čaju a mechanicky som ho žula a až vtedy som si uvedomila, že som zjedla celé balenie. To je zlé znamenie, mala by som si dávať pozor.

Povedala som si, že budem musieť niečo urobiť s vlasmi. Prezrádzali ma, ich dĺžka a farba boli ako obchodná značka. Zmieňoval sa o nich každý novinový výstrižok, či už ladený priateľsky alebo celkom opačne. Mojim vlasom sa venovalo naozaj veľa priestoru, vlasy sa u žien považujú za dôležitejšie než talent alebo jeho nedostatok. *Joan Fosterová, známa autorka knihy Pani Veštbá, ktorá vyzerá ako nespútaná žena z Rossettiho portrétu a priam z nej vyžaruje náruživosť, hypnotizovala publikum svojou nadpozemskou...* (The Toronto Star). *Prozaička a poetka Joan Fosterová vyzerala impozantne a vznešene sošne so svojimi rozpustenými vlasmi a v zelenej róbe, žiaľ, bolo ju slabo počuť...* (The Globe and Mail). Moje vlasy sa dali vystopovať oveľa ľahšie, než ja osobne. Mala som si ich dať ostrihať a zvyšok prefarbiť, len som netušila, kde by som to mohla zrealizovať. Určite nie tu v mestečku. Mala by som zájsť do Ríma. Alebo si kúpim parochňu, pomyslela som si. Nesmiem byť taká nepozorná.

Vošla som do kúpeľne a zo zazipsovanej taštičky na mejkap som vydolovala nožničky na nechty. Boli primalé, ale nemala som na výber, ostávali už len tupé nože v kuchyni. Trvalo nejakú chvíľu, kým som si odpidlkala prameň po prameni. To, čo zostalo, som sa snažila nejako vytvárať, ale vlasy boli čoraz kratšie a stále nerovnomerne zastrihnuté, až som si napokon všimla, že mám hlavu vyholenú ako väzenkyňa v koncentračnom tábore. Moja tvár bola zrazu celkom iná, pokojne ma mohli považovať za sekretárku na dovolenke.

Vlasy ležali v chumáčoch na kope v umývadle v kúpeľni. Chcela som ich zachrániť, narýchlo som uvažovala, že ich odložím do zásuvky v skrini. Ale ako by som to vysvetlila, ak by ich tam niekto našiel? Veď by hneď začali pátrať po zvyšku tela, hľadať ruky a nohy. Bolo nevyhnutné zbaviť sa ich. Zvažovala som, že ich spláchnem do záchoda, ale bola to poriadna kopa a septik už aj tak začal blaznieť, bublal z neho plyn ako z nejakého močiara a vyvrhával útržky rozkladajúceho sa toaletného papiera.

Vzala som vlasy do kuchyne a zapla som plynový horák. A potom som ich prameň po prameni začala obetovať. Najprv sa zvrástili, sčerneli, skrútili ako hrst' mŕľ, potom sa roztavili a napokon zhoreli, prskali pritom ako pokazené poisťky. Všade sa širil pach, ako keď opaľujú perie moriaka.

Po lícach mi stekali slzy. Bezpochyby som osoba až hanebne sentimentálna. Arthur mi totiž rád rozčesával vlasy a táto náhla predstava ma úplne roztopila. Nikdy sa nenaučil, že mi spletené vlasy nemá ťahať, bolelo to ako ťas. Prineskoro, prineskoro... Nikdy som nedokázala ovládať emócie v správny čas – hnev, keď som mala dôvod byť nahnevaná, a slzy, keď som mala dôvod plakať. Všetko som robila naruby.

Keď už bola z kopy vlasov len polovica, začula som kroky, niekto išiel po štrkovom chodníku. Srdce mi zovrelo, zostala som celá stuhnutá. Chodník viedol len k domu a v ňom okrem mňa nebolo nikoho, zvyšné dva byty zívajú prázdnotou. Ako ma Arthur mohol tak rýchlo vypátrať? Možno som sa v ňom predsa len nemýlila. Alebo to nebol Arthur, ale niekto z tých ostatných... Panika, ktorú som si počas minulého týždňa zakázala, sa mi prevalila cez hlavu v ľadovosivej vlne a s ňou všetko, čo ma tak desilo – mŕtve zviera, hrozivé dychčanie v telefóne, zápisky zabijaka vystrihnuté zo Zlatých stránok, revolver, hnev... V hlave sa mi vynárali a vzápätí rozpadávali rôzne tváre, nevedela som, koho môžem očakávať a čo ten človek bude odo mňa chcieť. To som nikdy nevedela odhadnúť. Zachcelo sa mi kričať, vbehnúť do kúpeľne, bolo tam štvorcové okienko vysoko v stene, cez ktoré by som sa možno prepchala a mohla by som sa rozbehnúť hore kopcom a ufujazdiť na požičanom aute. Ďalší rýchly útek. Pokúšala som sa rozpomenúť, kam som odložila kľúčiky.

Ozvalo sa klopanie na dvere, pevné a sebavedomé. Potom zvolanie: „Haló? Ste tam?“

Znovu som sa nadýchla. Bol to len pán Vitroni, seňor Vitroni, Reno Vitroni so širokým úsmevom, prišiel si skontrolovať majetok. Pokiaľ som vedela, bol to jeho jediný majetok, ale aj tak vraj patrilo k najbohatším ľuďom v mestečku. Čo ak by chcel nazrieť do kuchyne, čo by si pomyslel o mojich obetovaných vlasoch? Vypla som horák a vlasy som napchala do papierového vrečka na smeti.

„Idem,“ zakričala som, „len minútku!“ Nechcela som, aby vošiel dnu. Nemala som ustlanú posteľ, oblečenie a spodná bielizeň sa váľali rozvešané po stoličkách a porozhadzované po dlážke, na stole a v dreze zostal neumytý riad. Vzala som uterák, prehodila som si ho cez hlavu, a keď som prechádzala okolo stola, schmatla som slnečné okuliare.

„Umývala som si vlasy,“ povedala som, keď som otvorila dvere.

Bol zmätený z tmavých okuliarov, ale len trošku. Dámy z cudziny, aspoň podľa jeho vedomostí, mávajú zvláštne rituály na udržanie krásy. Žiarivo sa usmial a natiahol ku mne ruku. Ja som svoju natiahla tiež, zdvihol ju, akoby mi ju chcel pobožkať a potom mi ju potriasol.

„Som veľmi rád, že vás vidím,“ povedal a stiahol podpätky v kurióznom vojenskom predklone. Farebné fixky mal na hrudi vyrovnané ako metále. Počas vojny nejakým spôsobom zbohatol, ale dnes už sa nad podobnými záležitosťami nikto nepozastavoval. Vtedy sa tiež naučil trochu po anglicky a ešte nejaké útržky ďalších jazykov. Prečo prišiel sem do bytu, ktorý mi prenajal, takto zavčasu večer? Pre tohto úctyhodného muža stredného veku so správnym typom manželky, ktorá vyzerá ako súdok, a s množstvom vnúcat to určite nie je správny čas navštíviť mladú cudzinku, nie? Čosi držal pod pazuchou. Pozrel sa mi nad plece, akoby chcel vojsť.

„Pripravujete si večeru?“ spýtal sa. Zavetril zápach spálených vlasov. Priam som počula, ako mu prešlo hlavou: Ani Boh nevie, čím sa živia títo ľudia. „Dúfam, že vás neobťažujem.“

„Nie, ani trochu,“ odvetila som srdečne. Stála som uprostred dverí.

„Všetko je v poriadku? Svetlo už funguje?“

„Áno, áno,“ prikyvovala som horlivejšie, než bolo treba. Keď som sa pristahovala, nefungovala elektrina, lebo posledný nájomník nezaplátil účet. Ale pán Vitroni to na mňa skúšal ďalej.

„Je veľmi slnečno, však?“

„Veľmi,“ súhlasila som a snažila som sa skryť netrpezlivosť. Stál veľmi blízko.

„To je dobre.“ A potom sa dostal k meritu veci. „Niečo tu pre vás mám. Aby ste sa tu cítili celkom ako,“ – zdvihol voľnú ruku dlaňou nahor, aby dal najavo priazeň, uvítanie, prijatie – „celkom ako doma.“

Aké trápne, pomyslela som si, doniesol mi kolaudačný darček. Je to tu zvykom? Čo mu mám povedať? „To je od vás také úžasne milé,“ povedala som, „ale...“

Pán Vitroni odmietol moju vďačnosť mávnutím ruky. Spod pazuchy vytiahol štvorcový zväzok, položil ho na stoličku z plastu a začal rozväzovať stužky. Pri poslednom uzlíku sa zastavil, aby zvýšil napätie ako iluzionista. Potom sa hnedý obal roztvoril a objavilo sa v ňom päť alebo šesť obrázkov, malby – och bože! – na čiernom zamate s pozlátеныmi plastovými rámami. Vytiahol ich a poukazoval mi jeden po druhom. Všetky zobrazovali historické miesta v Ríme, boli namaľované v podobnej nálade. Koloseum bolo freneticky červené, Panteón svetlofialový, Konštantínov víťazný oblúk prchavo žltý, Bazilika svätého Petra ružová ako torta. Vraštila som čelo, akoby som bola rozhodca.

„Pekné?“ spýtal sa panovačne. Ako cudzinke sa mi takýto sortiment mal páčiť, veď ich priniesol ako dar, aby ma potešil. Poslušne som dala najavo, že sa mi páčia, nemala som srdce raniť jeho city.

„Veľmi pekné,“ povedala som. Nemala som na mysli malby, ale to gesto.

„Môj, ako sa to povie,“ ozval sa. „Môjho brata syn ich maľoval, je to génus.“

Obaja sme sa mlčky dívali na obrazy rozložené teraz už v rade na okennej rímse, žiarili ako značky na diaľnici vo svetle zapadajúceho zlatistého slnka. Keď som sa na ne dívala, začala z nich prúdiť akási príšerná energia, ktorú zo seba vydávali, akoby to boli otvory pecí alebo hrobiek.

Zjavne som podľa neho nebola dosť rýchla. „Ktorý sa páči?“ spýtal sa. „Tento?“

Ako som si mohla vybrať, keď som nevedela, čo to bude pre mňa znamenať? Jazyk bol len jeden problém, bol tu ešte ďalší jazyk, v ktorom vyjadrujeme, čo sa patrí a čo nie. Ak obraz prijmem, budem sa musieť stať jeho milenkou? Je ten výber obrazu niečím významný? Má to byť test?

„No,“ povedala som váhavo a ukázala som na neónové Koloseum...

„Dvestopäťdesiatisíc lír,“ povedal okamžite. Hneď sa mi uľavilo. V obyčajných hotovostných transakciách sa neskrýva žiadna záhada,

vykonať ich možno bez problémov. Samozrejme, pomyslela som si, že obrazy určite nemaľoval jeho synovec. Zrejme ich kúpil v Ríme od populárneho predavača a zarábal na tom, že ich ďalej predával.

„Fajn,“ povedala som. Vôbec som si to nemohla dovoliť, ale nikdy som sa nenaučila vyjednávať o cene a nechcela som ho uraziť. Hádam mi aspoň nevypne elektrinu. Išla som si vziať peňaženku.

Keď peniaze poskladal a vložil si ich do vrecka, začal skladať obrazy. „Možno vezmete dva? Pre rodinu?“

„Nie, ďakujem,“ odvetila som. „Tento je jednoducho krásny.“

„Manžel tiež čoskoro príde?“

Usmiala som sa a neurčito som prikývla. Práve takýto dojem som naňho urobila, keď som si prenajala byt. Chcela som, aby sa v mesiaci rozchýrilo, že mám manžela, lebo som naozaj netúžila po žiadnych problémoch.

„Bude mu páčiť ten obraz,“ povedal, akoby to dopredu vedel.

Trochu ma to prekvapilo. Spoznal ma aj napriek tmavým okuliakom, uteráku a inému menu? Bol rozprávkovo bohatý, určite nepotreboval chodiť po domoch a ponúkať lacné obrázky turistom. Možno to bola len nejaká zámienka, ale čo ňou sledoval? Mala som pocit, že počas rozhovoru sa toho odohralo oveľa viac, než som dokázala pochopiť, čo by nebolo nič neobvyklé. Arthur mi hovorieval, že som dosť obmedzená.

Keď už bol pán Vitroni v bezpečnej vzdialenosti od balkóna, vzala som obraz dovnútra a rozhliadala sa, kam by som ho mohla zavesiť. Musí to byť správne miesto: celé roky bolo pre mňa veľmi dôležité mať tie najvýznamnejšie predmety v izbe rozmiestnené tak, aby boli vzájomne v správnom vzťahu, a to kvôli matke. Tento obraz – či sa mi to páčilo, alebo nie – mal potenciál stať sa hlavným predmetom v miestnosti. Bolo v ňom veľa červenej. Napokon som ho zavesila na klinec vľavo od dverí, takže keď som si sadla, mala som ho za chrbtom. Arthura vždy rozčuľoval môj zvyk náhle a bez upozornenia prestavovať nábytok. Nikdy nechápal, prečo to robím. Tvrdil, že človek sa nemá zaoberať vecami, ktoré ho obklopujú.

Pán Vitroni sa mylí, Arthurovi by sa obraz nepáčil. Takéto veci sa mu nepáčili, ale možno by si myslel, že sa bude páčiť mne. Primerané,

povedal by. Koloseum v krvavočervenej farbe na vulgárnom čiernom zamate s pozlátaným rámom, hluk a trma-vrma, jasajúce davy, smrť na piesku, vrčanie divých šeliem, výkriky, martýri plačú v bočných kójach pripravení, aby ich obetovali. A nad tým všetkým sa vznášajú emócie ako strach, hnev, smiech, plač, skrátka, predstavenie, akým sa krmia davy. Myslím, že takto vnímal môj vnútorný život, hoci to presne takto nikdy nesformuloval. A kde by sa uprostred toho hurhaja videl on? Sedel by nehybne v strede prvého radu, ledva by sa trochu usmieval, lebo pre jeho pobavenie bolo treba toho urobiť naozaj veľa. Z času na čas by nejakým nenápadným gestom slabučko vyjadril priazeň alebo kritiku: palec hore alebo palec dolu. Odteraz si budeš musieť zabezpečiť vlastnú šou, pomyslela som si, budeš musieť mať vlastné emócie. Ja som s predvádzaním a zábavou skončila, lebo teraz už je krv až príliš skutočná.

V tej chvíli som bola na neho poriadne nazúrená a nemala som po ruke nič, čo by som mohla niekam šmariť, s výnimkou zopár kvetináčov, ale tie patrili pánu Vitronimu a nebol tam nikto, do koho by som ich hodila – okrem pána Vitroniho, ktorý sa práve nič netušiac štveral hore kopcom a mierne dychčal na svojich krátkych nohách a s bruchom ako vankúš. Čo by si pomyslel, keby som sa za ním celá zúrivá rozbehla a začala doňho hádzať taniere? Zavolať by polícia, zavreli by ma, prehľadali by byt, našli by papierové vrečko plné červených vlasov, môj kufor...

Rýchlo som sa vrátila k premýšľaniu o praktických veciach. Kufor bol pod veľkým bielizníkom so zásuvkami, ktorý vyzeral, akoby bol vykladaný mušľami, napodobenina baroka, odlupovala sa z neho dyha. Vytiahla som ho a otvorila, vnútri boli moje mokré šaty v zelenom plastovom vreci na odpadky. Tie handry páchli mojou smrťou, Ontárijským jazerom, olejom, mŕtvymi čajkami, drobnými striebornými rybkami zahŕňajúcimi na pláži, kam ich vyvrhla voda. Džínsy a modré tričko, to bol môj pohrebný kostým, moje bývalé ja, vlhké a znivočené, z ktorého sa vyplavili mnohofarebné duše. V Terremote by som si nič takéto nemohla obliecť, ani keby oblečenie nebolo práve dôkazom. Uvažovala som, že to vyhodím do smetiaku, ale už z minulého pobytu som vedela, že deti snoria v odpadkových nádobách najmä pred domami

s ubytovanými cudzincami. Celou cestou z Toronta som ich nemala kde nechať. Mohla som ich odhodiť na letisku v Toronte alebo v Ríme, lenže oblečenie, čo sa nájde niekde na letisku, je podozrivé.

Aj keď sa stmievalo, ešte bolo vidno. Rozhodla som sa, že tie šaty pochovám. Skrkvala som vrecko na smeti a strčila si ho pod pazuchu. Bolo to moje oblečenie, nič zlé som nerobila, ale aj tak som mala pocit, že sa idem zbaviť mŕtvoly človeka, ktorého som zabila. S námahou som zostupovala po chodníku popri dome, sandále s koženou podrážkou sa mi šmýkali na kameňoch, až som sa napokon zosunula k artičkám. Zem bola tvrdá ako kremeň a ja som nemala nijakú lopatu, nebola nádej, že by som mohla vykopať jamu. Navyše starec by si určite všimol, keby som mu rozryla záhradu.

Preskúmala som základy domu, jeho spodnú časť. Našťastie bol postavený veľmi ledabolo, cement bol na viacerých miestach popraskaný. Našla som uvoľnený kus a s použitím ploského kameňa som ho vypáčila. Za cementom sa skrývala obyčajná špina. Dom bol postavený priamo na úbočí kopca. Vydlabala som dutinu, zhúžvala som igelitové vrecko tak, aby bolo čo najmenšie, napchala som ho tam a znovu som naň natlačila ten kus cementu. Možno o sto rokov niekto vykope moje džín-
sy a tričko a vydedukuje z toho nejaký zabudnutý rituál, vraždu dieťaťa alebo čudný pohreb, čo sa uskutočnil z bezpečnostných dôvodov práve tu. Tá predstava ma nadchla. Nohami som pošúchala opadanú zem okolo, aby to nebolo vidno.

Vyštverala som sa späť k balkónu a pocítila som úľavu. Keď si ešte aj prefarbím vlasy, o všetky zjavné dôkazy bude postarané a môžem sa stať inou osobou, celkom odlišnou.

Vrátila som sa do kuchyne a spálila som zvyšok vlasov. Potom som vytiahla Cinzano, ktoré som si schovala do kredenca za taniere. Nechcela som, aby sa tu rozchýrilo, že som tajná alkoholička, vlastne som ani nebola, naozaj, lenže tu neexistovalo žiadne miesto, kde by som mohla verejne popíjať. Tu nebolo možné, aby si žena išla sama vypiť do baru. Naliala som si malý pohárik doplna a pripila som si. „Na život,“ povedala som. Hneď som sa trochu znepokojila, že rozprávam nahlas. Nechcela som začať so samovravou.